

BARTA JUDIT*

A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított per és a szakvéleményekkel kapcsolatos gyakorlati kérdések

Néhány pillanata ünnepeltük *Prof. Dr. Szabó Imre* egyetemi tanár 65. születésnapját, és íme, újra ünnepelünk, a 70. születésnapot. Öt év telt el észrevétlenül, legalábbis, ami professzor úr örökifjú és energikus megjelenését illeti.

2016-ban a téma a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított kiemelt jelentőségű per, illetve az akkor folyamatban lévő kodifikáció miatti változások voltak, ezt a szílat megragadva, a jelen tanulmány a szakvéleményre alapított per és a szakvéleményekkel kapcsolatosan azóta felmerült gyakorlati tapasztalatokkal kíván foglalkozni.

Az Ünnepeltnek e tanulmány megírásával szeretnék jó egészséget, mindenben sikereket és BOLDOG HETVENKEDÉST kívánni!

I. A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szerepe

A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv (a továbbiakban: TSZSZ) működését a 2013. évi XXXIV. törvény, az építmények tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos egyes viták rendezésében közreműködő szervezetről, és egyes törvényeknek az építésügyi lánc tartozások megakadályozásával, valamint a késedelmes fizetésekkel összefüggő módosításáról szabályozza (a továbbiakban: Tszszt.), míg a TSZSZ eljárását a 236/2013. (VI. 30.) Korm. rendelet rendezi részleteiben. A Tszszt. rögzíti, hogy a TSZSZ eljárása a Magyarországon történő építési beruházásokra terjed ki. A TSZSZ két vállalkozási szerződés al-típus, közelebbről az építészeti-műszaki tervezési, és a kivitelezési szerződés teljesítéséből eredő, a Tszszt.-ben meghatározott kérdésekben, a *megrendelő*, a *tervező*, a *kivitelező* vagy az *alvállalkozó* (a továbbiakban együtt: fél) megbízására szakértői véleményt ad, ha

---

* egyetemi tanár, tanszékvezető, ME ÁJK CTI Kereskedelmi Jogi Tanszék; egyetemi docens, NKE ÁNTK Civilisztikai Tanszék

a teljesítésigazolás kiadása nem történt meg, a kiadása vitás, vagy a teljesítésigazolás kiadásra került, de a kifizetés nem történt meg.¹

E különleges szakértői szerv létrehozásának alapvető oka az építőiparban elharapózott körbetartozások² elleni küzdelem volt, azzal, hogy a szerződésből eredő teljesítések után járó ellenszolgáltatás polgári jogi eszközökkel történő kikényszerítését gyorsítsa meg.

A TSZSZ felállításának célja volt az is, hogy a szakvélemény, „tisztába téve a jogvitát”, egyezsége ösztönözzön, csökkentve ezáltal a pereket (*permegelőző hatás*).

A TSZSZ magánszemélyek és vállalkozások közötti vitás kérdések rendezésében is eljárhat. A kérelmező magánszemélyek túlnyomó többsége Csalási Otthonteremtési Kedvezmény (a továbbiakban: CSOK) keretében, vagy azon kívüli lakáskölcsönből valószínűleg meg a családi házat, így ha vitás helyzet alakul ki a tervezővel, vagy a kivitelezővel, akár a kölcsön folyósítása is veszélybe kerülhet. A TSZSZ-hez benyújtott kérelmek számának utóbbi időben történő növekedése jelentős részben a CSOK-os elszámolási vitákra vezethető vissza.³ A magánszemélyek családi házas építkezésénél, ha az ún. egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység, 2019. októbertől nem kötelező építési naplót vezetni, nem kötelező tervezői művezető, valamint a tervezői és kivitelezői felelősségbiztosítás⁴, amely kötelezettségek eltörlése kedvez a kivitelezési hibák és elszámolási viták kialakulásának.

A fentiek okán, indokolt áttekinteni a TSZSZ-re irányadó, módosult szabályokat, és megvizsgálni, hogyan alakul a TSZSZ kompetenciája, valamint a TSZSZ szakvéleményt érintő bírói gyakorlat.

II. A TSZSZ szakvéleményre alapított per sajátosságai

A jogalkotó a per tárgyát illetően lazított a törvény szigorán, 2018. december 21-ig a Tszszt 8/A. §-a azt tartalmazta, hogy a TSZSZ szakvéleményére alapított per *a szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés érvényesítése iránt indított per* [...], 2018. december 21-től ez a szűkítés elmaradt, a hatályos szöveg szerint:

„A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított perben felperes az érvényesíteni kívánt jog alapjául a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére hivatkozik.”

A törvénymódosítás Indokolása szerint, egyre szélesebb körben indítanak pert a TSZSZ szakvéleményére alapítva, a felmerülő problémák hangsúlya azonban eltolódott és nem kizárólag a teljesítésből eredő díjkövetelésre korlátozódik. Ugyanakkor jelenlegi jogszabályszöveg a pertárgy szűk értelmezését teszi lehetővé a bíróságok számára. A jogalkotói cél a TSZSZ törvény 8/A. §-ában jelzett különleges pertípus alkalmazhatósága építmények tervezésével és kivitelezésével kapcsolatos egyes viták rendezése során. A

¹ Tszszt. 1. § (1) bekezdés.

² Lásd erről BARTA JUDIT: *A kivitelezési és tervezési szerződések új magánjogi szabályozásának társadalmi gazdasági hatásai*. In: Szalma József (szerk.): *A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken 2013. Vajdasági Magyar Tudományos Társaság*. Újvidék, 2014. 184–207. pp. http://real.mtak.hu/51307/1/184_206_Barta_A.pdf (Letöltés ideje: 2021. 05. 28.)

³ Tájékoztató a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv 2019. évi működéséről.

⁴ Lásd: a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdését.

módosítás lehetővé teszi, hogy felperes az érvényesíteni kívánt jog alapjául a TSZSZ szakvéleményére hivatkozzék a tervezési, kivitelezési szerződés teljesítéséhez kapcsolódóan (ide értve a hibás teljesítést és egyéb eseteket is).

A per tárgyának illetően rugalmas kezelését azonban korlátok közé szorítja a későbbiekben hivatkozott, a szakvélemény tárgyát meghatározó másik törvényi szabály.

A kisebb értékű jogvitákban való igénybevételt segíti a Tszszt. 8/C. § (1) bekezdése, amely lehetővé teszi, hogyha a pertárgyérték a hárommillió forintot nem haladja meg, e körülmény nem akadályozza annak, hogy a felperes igényét - *a fizetési meghagyásos eljárás mellőzésével* - közvetlenül perben érvényesítse.

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény hatálybalépésétől a TSZSZ szakvéleményre alapított per már *nem minősül kiemelt pernek*, azonban a Tszszt. tartalmaz néhány speciális szabályt a TSZSZ szakvéleményre alapított per polgári eljárásrendjéről.

E különleges peres eljárás határozott előnye, hogy a per lefolyását számos előírás gyorsítja, elősegítve ezzel a felek közötti jogvita mielőbbi rendezését:

- a szakvélemény kézhezvételétől számított 60 napon belül kell a keresetet benyújtani,
- a bíróság a perben soron kívül jár el,
- az írásbeli ellenkérelem, illetve a viszontkereset előterjesztésére tizenöt nap áll rendelkezésre, csak kivételesen legfeljebb tizenöt nappal hosszabbítható,
- a perfelvétel során további írásbeli perfelvétel elrendelésének nincs helye,
- a tárgyalási időköz nyolc nap,
- a tárgyalás kitűzésére vonatkozó határidő kettő hónap.

A jogi képviselőt viszont kötelező a peres eljárás során. Az ítéletet fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani a szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés megfizetésére kötelező részében, ha a TSZSZ szakvéleményében meghatározott összeget (részben vagy egészben) mint pénzbeli marasztalást tartalmazza.

A Tszszt. 8/D. § (1) bekezdése biztosítja, hogy a bíróság ideiglenes intézkedéssel elrendeli az erre irányuló kérelemben foglalt azon összeg bírósági elnöki letétbe helyezését, amely a TSZSZ szakvéleménye szerint *teljes bizonyossággal megállapíthatóan teljesített munkák szerződés szerinti értéke*.⁵ Ennek célja, hogy a fél ahhoz az összeghez ideiglenes intézkedés keretében mindenképpen hozzájusson, amelynek megfelelő munkákat teljes bizonyossággal teljesítette.

⁵ A kérelem elbírálása során, a bíróság kizárólag a Tszszt.-ben meghatározott feltételek fennállását vizsgálhatja, azok fennállása esetén pedig - mérlegelés nélkül - kötelezően el kell rendelnie az ideiglenes intézkedést. Az eljárás során az alperes kifogásolta az ideiglenes intézkedés elrendelését, mert a TSZSZ szakvéleménye nem tartalmazott kifejezett utalást a „teljes bizonyossággal megállapíthatóan teljesített” szolgáltatás értékére. Az Ítélet tábla szerint, a szakvélemény alapján - függetlenül attól, hogy az „a teljes bizonyossággal megállapíthatóan” kifejezést nem tartalmazta - az ideiglenes intézkedés jogszerűen elrendelhető volt (BDT2020 4218.). Megjegyezzük, hogy a 236/2013. (VI. 30.) Korm. rendelet 3. számú melléklet III/A pont b) alpontja alapján a „Teljes bizonyossággal megállapíthatóan teljesített munkákat” illetve az e) alpont alapján az elvégzett munkák értékét a szakvéleménynek tartalmaznia kell, hozzátéve ehhez azt is, hogy figyelemtelenségből mégis előfordulhat e kifejezés elmaradása, de ez a megalapozott tartalom érdemben nem változtat.

A szakvéleményt illetően fontos hangsúlyozni, hogy a Tszszt. 8/E. § (1) bekezdése szerint a perben felmerülő szakkérdésben a TSZSZ szakvélemény *ugyanolyan bizonyítéknak minősül, mintha a szakvéleményt a perben kirendelt szakértő terjesztette volna elő.*

A felperes az érvényesíteni kívánt jog alapjául a TSZSZ szakvéleményére hivatkozik,⁶ fontos tehát, hogy a szakvélemény kompetens és megalapozott legyen. Ennek az elvárásnak a teljesülése segíti továbbá a permegelőző célt is.

A fél által a peres iratokhoz csatolt TSZSZ szakvélemény rendeltetése tehát, hogy a perben felmerülő szakkérdésben már rendelkezésre álljon egy olyan szakvélemény, amelyre a bíróság ítéletét alapíthatja, azonban ha az aggályos, akkor a szabad bizonyítás elve szerint, a bíróság a felek előadása és indítványai alapján további bizonyítást vehet fel, így többek között, *más szakértői bizonyítást is elrendelhet.*

III. A TSZSZ szakvéleményének tárgya és a szakvéleménnyel kapcsolatos egyes gyakorlati kérdések

Tszszt. 6. § (1) bekezdése kifejezetten rögzíti, hogy a TSZSZ a szerződés teljesítését vizsgálja, közelebbről azt, hogy a szerződés teljesítése megtörtént-e, vagy nem a szerződésnek megfelelő módon történt meg, és a teljesítésért járó ellenérték megfizetése – adott esetben a szerződést biztosító mellékkötelezettség érvényesítése – milyen összegben indokolt.

A Tszszt. 1. § (2) bekezdés alapján a TSZSZ véleménye *a szerződést biztosító mellékkötelezettségek* érvényesíthetőségéhez is kérhető, amennyiben az érvényesítés kérdése vitás a szerződő felek között. A (4) bekezdés a) alpontja határozza meg, hogy a szakvélemény pontosan mely szerződést biztosító mellékkötelezettségeket érinthet, ez a garancia, zálogjog és kezesség. Egyéb szerződést biztosító mellékkötelezettség érvényesíthetősége (pl. az ún. jóteljesítési garancia, kötbér) kérdésében viszont nem adhat szakvéleményt.

A 6. § (2) bekezdése pontosítja, hogy a szerződés teljesítésével kapcsolatban mely tárgykörökben készülhet a szakvélemény, ezek az alábbiak:

- a) *a szerződés műszaki tartalma szerint* a vállalkozót (alvállalkozót) terhelő *munkák leírása,*
- b) *az a) pont szerinti munkák közül* a teljes bizonyossággal megállapíthatóan *teljesített* munkák mennyiségének és minőségének meghatározása,
- c) *az a) pont szerinti munkák közül* a teljes bizonyossággal megállapíthatóan *el nem végzett* munkák meghatározása, és
- d) *a b) és c) pont szerinti munkáknak* a szerződés szerinti költségvetési tételek, vagy az átalánydíj arányos részének alapulvételével meghatározott *értéke.*

A szakvélemény kifejezetten csak annak megállapításra irányulhat, hogy a szerződés szerint milyen munkát kellett végezni, ehhez képest hogyan alakul a teljesített munkák mennyisége és minősége, megállapíthatja az el nem végzett munkákat, továbbá a teljesített, illetve el nem végzett munkák értékét.

---

⁶ Tszszt. 8/A. §.

A 236/2013. (VI. 30.) Korm. rendelet 2. számú mellékletét képező szakvélemény formanyomtatvány is ezekhez a kikötésekhez igazodik, azzal, hogy IV. pontja lehetővé teszi a véleménykifejtést.

A szakvélemény egyértelműen nem terjedhet ki annak vizsgálatára és az ezzel kapcsolatos egyéb kérdésekre, hogy történt-e a vállalkozó részéről késedelem.⁷

Bár a jogalkotó igyekezett rögzíteni a szakvélemény tárgykörét, annak keretszerűsége és gyakorlatban felmerülő problémák miatt, az újra és újra értelmezésre kerül, feszegetve a határokat. Nagyon gyakoriak például a hiányos, hibás teljesítések, amelyek vonatkozásban, elviekben adható szakvélemény, mert a munkák mennyisége és minősége, az el nem végzett munkák meghatározása lehet a szakvélemény tárgya, azonban a hibás teljesítés, mint jogi kategória, ennél szélesebb kört ölel fel.

Minél nagyobb, vagy összetettebb egy építési beruházás, annál kevésbé lehet jól felmérni a szükséges munkákat, ezzel összefüggésben egyre többet merül fel a pótmunka és többletmunka elszámolási problémája a teljesítés körében. Ez pedig felveti annak a kérdését, hogy a TSZSZ szakvéleménye kiterjedhet-e a pótmunka, illetve többletmunka, akár az előre nem látható többletmunka elvégzésének megállapítására, elhatárolására, figyelemmel arra is, hogy ezek jog által definiált munkák.

Azt rögzíthetjük, hogy a 6. § (2) bekezdésének felsorolása és a Tszszt. más rendelkezése sem utal nyilvánvalóan ennek lehetőségére. A Tszszt. 6. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján a szakvélemény megállapíthatja a szerződés műszaki tartalmának megfelelően elvégzendő munkákat és a ténylegesen teljesített munkákat, illetve azt, hogy utóbbiak meghaladják-e a szerződés szerint elvégzendő munkákat (pl. mennyiségben, tartalomban), de arra, hogy ezekre miért és hogyan került sor, azaz jogi értelemben pótmunkáról, előre nem látható többletmunkáról, vagy többletmunkáról van szó, már nem. Tehát e munkák közelebbi megítélésére, illetve jogi minősítésére a szakvélemény nem terjedhet ki. A szakvélemény alapvetően nem terjeszkedhet túl a törvényi korlátokon, így a TSZSZ szakvéleményt igénylő fél elviekben nem kérhet kifejezetten pl. pótmunka, előre nem látható többletmunka, mint jogilag minősített plusz munkák megállapítására szakvéleményt. A TSZSZ szakvélemények készítői, építész és mérnök szakemberek e jogi finomságokra, érthető okokból nem figyelnek, a bíróságok pedig különbözőképp viszonyulnak a heterogén tartalmú szakvéleményekhez:

A Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.029/2019/5. számú ügyben hozott ítéletében az alábbi megállapításokat tette:

Az Ítéltábla szerint, „[...] a polgári peres eljárásban a TSZSZ szakvéleményét a Tszszt.-nek megfelelő felhasználás esetén a szakértői bizonyítás keretében kizárólag a 6. § (2) bekezdésében rögzített tárgyban lehet figyelembe venni, így bizonyítékként értékelni. A felperes által érvényesített pótmunkaigénnyel összefüggésben [...] Téves a felperesnek arra való hivatkozása, hogy a TSZSZ hatáskörébe tartozik annak megállapítása,

⁷ Fővárosi Ítéltábla Pf. 21.029/2019/5. számú ítélete: TSZSZ törvénynek megfelelő felhasználás esetén a szakértői bizonyítás keretében kizárólag a 6. § (2) bekezdésében rögzített tárgyban lehet figyelembe venni, így bizonyítékként értékelni. Ahogyan arra az alperes a fellebbezési ellenkérelmében hivatkozott, a TSZSZ szakvéleményének nem lehet tárgya a késedelem vizsgálata a fent megjelölt jogszabály szerint, ezért a perben a felperes erre a szakértői bizonyítás keretében nem is hivatkozhat, [...].

hogy felperes végzett-e pótmunkát. A Szaktv.⁸ 47. § (6) bekezdése szerint a *szakvéleményben jogkérdésben nem lehet állást foglalni*, így abban sem, hogy a felperes által elvégzett munkák pótmunkának minősülnek-e vagy sem.⁹ A Tszszt. 6. § (2) bekezdése értelmében a fent kifejtettek szerint a TSZSZ kizárólag abban dönthet, hogy a felperes által megjelölt munkák a perbeli szerződés műszaki tartalmának részét képezik-e, amennyiben igen, azt a felperes teljesítette-e és milyen minőségben, továbbá ezen munkák értékét határozhatja meg. A felperes által csatolt TSZSZ szakvélemény tehát csak annyiban irányadó, amennyiben az elvégzett munkák vonatkozásában rögzíti, hogy azok a perbeli szerződés műszaki tartalmának részét képezik-e vagy sem, illetőleg ezen megállapításból kiindulva a 6. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tartalmazhat megállapításokat. *Az ezt meghaladó szakértői megállapítások a Tszszt. 6. § (2) bekezdésébe ütköznek, azaz a TSZSZ szakvélemény a felperes pótmunkaigényével összefüggésben a Pp. 316. § (1) bekezdés d) pontja szerint aggályos, a szakértői tanács elnökének meghallgatására figyelemmel is.*

A Fővárosi Ítélőtábla Pf. 20.229/2019/7.¹⁰ számú ügyben a TSZSZ szakvéleményt két okból sem fogadta el. Az egyik ok az volt, hogy az elvégzett többletteljesítések, pótmunkák tekintetében a TSZSZ jogkérdésben foglalt állást, amely ellentétes a Szaktv. 47. § (6) bekezdésében foglaltakkal. Az Ítélőtábla szerint, a szakértői szerv jogkérdésben is állást foglalt akkor, amikor azt rögzítette, hogy az elvégzett többletteljesítések, pótmunkák a kérelmező (felperes) terhére nem róhatók.

A másik ok az volt, hogy a TSZSZ által megállapított és kifizetendő vállalkozói díj nem volt kellően megalapozott. Az elsőfokú bíróság indítványra megkereste a szakértői szervet az elkészült szakvélemény alapjául szolgáló dokumentációk megküldése, valamint annak közlése érdekében, hogy készült-e tételes számítás a megállapított vállalkozói díj kimunkálására. A szakértői szerv úgy nyilatkozott, hogy külön tételes számítás nem készült, a felek által beadott valamennyi dokumentumot megvizsgálták, ezért a szakértői tanács tagjainak megidézésétől sem volt várható, hogy az írásban benyújtott szakvéleményen túl, szóban tételes elszámolást adjanak a felperes által elvégzett munkákról.¹¹

⁸ Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény.

⁹ Szeretnénk megjegyezni, hogy egyet értünk a Nógrád Megyei Bíróság Pf. 20.358/2010/8. számú döntésében kifejtett azon állásponttal, hogy egy szakértői véleményben történt jogi véleménynyilvánítás önmagában nem indokolná a szakvélemény kirekesztését a bizonyítékok közül: „Kétségtelen, hogy a szakértő szakvéleményében jogkérdésekben is véleményt nyilvánított, azonban kizárólag erre figyelemmel a szakvéleménynek a bizonyítékok köréből történő kirekesztése nem indokolt, tekintettel arra, hogy amennyiben a szakértő jogkérdésben foglal állást, az csupán azzal a következménnyel járhat, hogy ezen megállapítást a bíróság a döntése meghozatalánál figyelmen kívül hagyja, amennyiben az nem helytálló és a per egyéb adataival is ellentétes, de ez nem eredményezheti az egész szakvélemény mellőzését, ha az egyéb vonatkozásokban, mint ahogyan a jelen esetben is, megalapozott.” A Legfelsőbb Bíróság az esetet továbbvizsgálva, arra a megállapításra jutott, hogy az ügy tárgyából adódóan elkerülhetetlen volt, hogy a szakértők a polgári jogi fogalmakat meghatározzák a szakvéleményükben, ez azonban nem jelenti azt, hogy jogkérdésekben foglaltak volna állást (Legfelsőbb Bíróság Pf.20.760/2011/5.).

¹⁰ BDT2019. 4047.

¹¹ A szakvélemény tehát nem támasztotta alá azt a vállalkozói díjat, amelyre megállapítást tett. A Tszszt. 6. § (2) bekezdés d) pontja alapján a TSZSZ megállapíthatja az elvégzett munkák értékét, azonban azt a szerződés szerinti költségvetési tételek, vagy az átalánydíj arányos részének alapulvételével kell meghatároznia, azaz azt alá kell támasztania.

Az Ítéletábra rögzítette, hogy a TSZSZ szakvélemény ugyanolyan bizonyítéknak minősül, mintha a szakvéleményt a perben kirendelt szakértő terjesztette volna elő, irányadóak rá a Pp. 316. és 317. §-ában foglaltak is. Az elsőfokú bíróság pervezetése helytálló volt abban a körben, hogy felhívta a bizonyító fél figyelmét a Pp. 317. § d) pontja alapján arra, hogy a szakértő véleménye aggályos. A felperes alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróságnak hivatalból kellett volna szakértői bizonyítást lefolytatnia. A Pp. 315. § (1) bekezdése alapján új szakértő kirendelésére csak indítványra kerülhetett volna sor, arról az elsőfokú bíróság hivatalból nem rendelkezhetett.

A felperesnek tehát a TSZSZ szakvélemény aggályossága okán, indítványoznia kellett volna új szakértő kirendelését.

Érdekes módon, a Fővárosi Törvényszék G.40.453/2017/53. számú eseti döntésében elfogadta azt, hogy a TSZSZ pótmunkát illetően adott szakvéleményt. A felek között távvezeték kivitelezési szerződés jött létre. A perbeli esetben a vállalkozói díjra a teljesítésigazolás kiadása megtörtént, de a kifizetés elmaradt. A pótmunkára vonatkozóan viszont a teljesítésigazolás kiadása vitás volt. A bíróság szerint, a Tszszt. 1. § (1) és (2) bekezdése, valamint a (4) bekezdés a) pontja alapján megállapítható, hogy a szakértői testület a ki nem fizetett vállalkozói díj és a pótmunka vonatkozásában adhat szakvéleményt, a kötbérgény érvényesíthetőségét viszont nem teheti vizsgálat tárgyává. Ugyanakkor a TSZSZ szakvéleményt hiányosnak ítélte és további bizonyítást látott szükségesnek.¹² A Fővárosi Ítéletábra a fellebbezést követően már nem foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a TSZSZ adhat-e szakvéleményt a pótmunkára, mert már az első fokú bíróság is megállapította, hogy a TSZSZ szakvélemény hiányos, nem alkalmas bizonyításra.¹³

A Fővárosi Ítéletábra Gf. 40.185/2018/5. számú ítéletében figyelembe vette a TSZSZ szakvéleményt, annak ellenére, hogy az jogi minősítést is tartalmazott:

A TSZSZ szakvélemény a felperes által elvégzett munkák műszaki tartalmára, annak értékére vonatkozik. Bár kétségtől a szakértő valamennyi tétel vonatkozásában az elvégzett munkák tekintetében azok pótmunka jellegéről is nyilatkozott, azaz a munkákat minősítette, ugyanakkor ennek megítélése a rendelkezésre álló valamennyi bizonyíték (így a szakértői vélemény) alapján is a bíróság feladata.

A szakértő a kompetenciájába tartozó kérdésekre (is) a választ megadta és megjelölte azokat a dokumentumokat, iratokat, amelyre a véleményét alapította, erre figyelemmel önmagában a fenti körülmények nem teszik indokolttá a szakvélemény mellőzését.

A TSZSZ szakvéleménnyel kapcsolatban felmerült az a kérdés is, hogy hogyan kell azt értékelni, ha nem a TSZSZ szakvéleményre alapított perben hivatkoznak arra? A TSZSZ szakvéleményére alapított perben az ugyanolyan bizonyítási eszköz, mint a bíróság által kirendelt szakértő véleménye. A Fővárosi Ítéletábra egyik eseti döntésében foglalkozott a kérdéssel, és arra a következtetésre jutott, hogy nem a TSZSZ szakvéleményére alapított perben a TSZSZ szakvéleménye nem esik azonos megítélés alá a kirendelt szakértő véleményével, azzal nem egyenrangú bizonyítási eszköz. „Ez egyben azt is jelenti, hogy jelen perben a TSZSZ szakvéleménye nem minősül igazságügyi szakvéle-

¹² Fővárosi Törvényszék G.40.453/2017/53. számú ítélete <https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok> (Letöltés ideje: 2021. 06. 02.)

¹³ Fővárosi Ítéletábra Pf. 20.111/2019/4. számú ítélete.

ménynek, azt a perben egyszerű okiratként a régi Pp. 199. §-a szerint, vagy magánszakvéleményként lehet értékelni.” Rámutatott a Fővárosi Ítéltábla arra is, hogy a csatolt magánszakvéleménynek minősülő TSZSZ vélemény nem egyszerűen a felek szakmai kérdésben tett előadása, az egyedi, a Pp.-ben nem nevesített sui generis bizonyítási eszköz, amelyet a bíróság a szabad bizonyítás keretében értékelni köteles (BH2012.175.).¹⁴ Ennek megfelelően a kirendelt igazságügyi szakértőt meg kell nyilatkoztatni az alperesek által előterjesztett magánszakvéleményre, és a továbbiakban szükséges az esetleges ellentmondások feloldásának megkísérlése.¹⁵

IV. Összegzés

A láncartozások jelensége szép lassan megszűnni látszik, az építési beruházások kapcsán kialakuló jogviták hangsúlya a szerződésszegés, pótmunka, többletmunka, előre nem látható többletmunka (különösen a közbeszerzések terén) területére helyeződik át.

Megnövekedett az ügyek száma¹⁶ ezzel együtt az igény a megjelölt tartalmú szakvélemények készítése iránt.

A Tszszt. 8/A. §-a igyekszik is a TSZSZ szakvéleményeken alapuló perek tárgykörét bővíteni, de ezzel párhuzamosan a TSZSZ szakvélemény tárgya megmaradt a szűkebb keretek között.

A jelenlegi szabályozás mellett, többször fordul elő, hogy a TSZSZ szakvélemény aggályos lesz, vagy azért mert olyan tárgykörre vonatkozik, ami nem tartozik a TSZSZ kompetenciájába, vagy azért mer, óhatatlanul jogi minősítést tartalmaz. Utóbbiak tekintetében azt a – törvény céljával is harmonizáló – bírói gyakorlatot látjuk helyesebbnek, amely pusztán csak emiatt, nem utasítja el az egyébként megalapozott TSZSZ szakvéleményt.

Figyelmet érdemel, hogy amennyiben a bíróság aggályosnak tartja a TSZSZ szakvéleményt, a bizonyító félnek kell kérnie, hogy a bíróság rendeljen ki újabb szakértőt, a bíróságnak hivatalból ez nem feladata.

A TSZSZ hatáskörét érintő bizonytalanság okából, a felek kérhetik közjegyzőtől igazságügyi szakértő kirendelését a vitatott kérdések bizonyítására, azonban ekkor nem indíthatnak a TSZSZ szakvéleményére alapított, gyorsított pert.

A most felvázolt problémák orvosolhatóak a gyakorlat igényeinek megfelelő és koherens jogi szabályozás megteremtésével, illetve értő és rugalmas bírói gyakorlattal.

¹⁴ BH2012. 175. A fél által beszerzett igazságügyi szakértői véleményt a bíróság a szabad bizonyítás keretén belül értékelni köteles. A magánszakértői vélemény megállapításai alkalmasak lehetnek a perszakértői vélemény aggályossá tételére, bizonyító erejének lerontására, ezért ha az ellentétben áll a bíróság által kirendelt szakértő véleményével, nem mellőzhető azok ütköztetésével az ellentmondások feloldásának megkísérlése, ennek eredménytelensége esetén pedig – a fél kérelme alapján – ebben a körben további bizonyítási eljárás lefolytatása.

¹⁵ Fővárosi Ítéltábla Pf. 20.738/2020/5. számú ítélete.

¹⁶ Tájékoztató a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv 2019. évi működéséről.